Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-01-12

RS 2021-0163

Regionstyrelsen

Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Föredragande regionråd: Tomas Eriksson & Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Anna Sehlin med flera (V) har inkommit med en motion till regionfullmäktige. I motionen föreslås att regionfullmäktige ger trafiknämnden i uppdrag att planera för och införa viseringsmaskiner i bakdörrarna på samtliga bussar som körs i SL-trafiken.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens skrivelse.

Regionrådsberedningens motivering

Busstrafiken har på grund av Corona-pandemin tillämpat påstigning i bakdörrarna med stängd framdörr utan möjlighet att stiga på vid framdörren och validera biljetter. Erfarenheten och kunskapen insamlad från denna tillfälliga förändring i påstigningspolicy ger indikationer om vilken effekt ett pilotförsök skulle kunna tänkas ge. Det finns dock flera faktorer som gör att erfarenheten inte ger svar på vilken effekt ett införande skulle ge under normala trafikförhållanden. De viktigaste faktorerna är att trafiksituationen och framkomligheten för busstrafiken har sett avsevärt annorlunda ut, belastningen ombord har varit betydligt lägre och påstigning har inte skett genom alla dörrar utan genom två av tre dörrpar.

Effekt av positiv, riktad kommunikation samt styrning av när och var biljettkontroller utförs har inte genomförts och kan därför inte heller följas upp utifrån pandemins effekter på beteende att resa med eller utan giltig biljett. Dessa aktiviteter har en positiv effekt på valideringsgraden och är vid en lösning med påstigning vid alla dörrar viktigt att arbeta med för att upprätthålla en hög betalningsmoral vilket i sig är en förutsättning. Att enbart ha valideringsutrustning vid bakdörrarna innebär inte per automatik intäktsäkring.

Påstigning genom bussens alla dörrar är en åtgärd som det finns ett beslut på att genomföra genom ett pilotförsök på busslinje 4. Region Stockholm har tillsammans med Stockholms stad tagit fram rapporten Effektivisering av hållplatsstopp, påstigning alla dörrar på stombusslinje 4 (TN 2020-0032) för att svara på hur hållplatsstoppen för stomlinje 4 kan effektiviseras. Åtgärder för att effektivt minimera hållplatstiden är viktigt att studera för att öka effektiviteten och attraktiviteten i busstrafiken generellt och särskilt för stomlinje 4.

Fördelarna med att genomföra ett pilotprojekt är att få möjlighet att kunna testa och utvärdera rapportens antaganden och kunskap från andras erfarenheter tillämpad i Stockholms innerstad. Flertalet förutsättningar behöver finnas på plats för att ett pilotprojekt ska kunna ske under ordnade former, inklusive utvärdering och effektmätning.

Tidigare studier om effekterna av påstigning i alla dörrar för linje 4 uppskattar att åtgärden kan vara ekonomiskt fördelaktig eftersom omloppstiden för fordonen kan minska och därmed driftskostnaderna, samt medföra värden för resenärerna i form av minskad restid, väntetid vid hållplats och trängsel ombord. Men om åtgärden är företagsekonomiskt positiv eller negativ beror på många faktorer, bland annat hur biljettintäkterna förändras vilket påverkas av hur mycket fuskåkandet ökar, om resandet ökar till följd av attraktivare trafik och om kostnaden för biljettkontroller ökar samt hur fordonens omloppstid förändras.

Regionrådsberedningen bedömer att det behövs mer information om effekterna och utformningen av påstigning i bussens alla dörrar. Regionrådsberedningen delar trafiknämndens bedömning att pilotprojektet på linje 4, med efterföljande utvärdering, genomförs som planerat.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Trafiknämndens yttrande den 18 maj 2021
3. Trafiknämndens protokollsutdrag den 18 maj 2021

Irene Svenonius

Kristoffer Tamsons

Tomas Eriksson

Regionledningskontoret
Magnus Holmgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-12-17

RS 2021-0163

Regionstyrelsen

Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Anna Sehlin med flera (V) har inkommit med en motion till regionfullmäktige. I motionen föreslås att regionfullmäktige ger trafiknämnden i uppdrag att planera för och införa viseringsmaskiner i bakdörrarna på samtliga bussar som körs i SL-trafiken.

Trafiknämnden skriver i sitt yttrande att betalningsansvaret redan ligger på resenären och att möjliggöra påstigning även i bakdörrarna inte skulle förändra det förhållandet. Trafiknämnden bedömer att det heller inte är troligt att intäktstappet under pandemin skulle kunnat ha undvikits med den föreslagna åtgärden. Trafiknämnden anser inte att ett beslut om påstigning i alla dörrar bör fattas innan pilotförsöket med framkomlighetsåtgärder på busslinje 4 är genomfört. Regionledningskontoret delar trafiknämndens bedömning och anser att motionen därmed ska anses besvarad.

Bakgrund

Anna Sehlin med flera (V) har inkommit med en motion till regionfullmäktige. I motionen föreslås att regionfullmäktige ger trafiknämnden i uppdrag att planera för och införa viseringsmaskiner i bakdörrarna på samtliga bussar som körs i SL-trafiken. Syftet ska vara att säkerställa intäktssäkring när validering inte är möjligt i framdörren genom

att lägga över betalningsansvaret på resenären, vilket samtidigt skulle förbättra förarnas arbetsmiljö.

Motionen har remitterats till trafiknämnden.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Trafiknämnden konstaterar i sitt yttrande att betalningsansvaret redan ligger på resenären och att möjliggöra påstigning även i bakdörrarna inte skulle förändra det förhållandet. Det är inte troligt att intäktstappet under pandemin skulle kunnat ha undvikits med den föreslagna åtgärden. Trafiknämnden vill istället få möjlighet att testa framkomlighetsåtgärder inom pilotprojektet på busslinje 4, vilket dock har blivit förskjutet under pandemin.

Trafikförvaltningen beskriver i ett tjänsteutlåtande till trafiknämnden den 15 juni 2021 (TN 2020-0032) arbetet med framkomlighetsåtgärder för stombuss 4. Där beskrivs olika åtgärder som har till syfte att öka hastigheten på linje 4. Ett uppdrag är att ta fram ett förslag till utformning av ett pilotprojekt där påstigning i alla dörrar testas och utvärderas.

Regionledningskontoret bedömer, liksom trafiknämnden, att det behövs mer information för att ta ställning till vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva för att göra resandet med buss mer attraktivt och därigenom generera ökade intäkter. Regionledningskontoret delar trafiknämndens bedömning att pilotprojektet på linje 4, med efterföljande utvärdering, genomförs som planerat.

Trafikförvaltningen anger att pilotförsöket fortsatt är aktuellt efter pandemin men tidigast kommer att påbörjas till sommaren 2022.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget medför inte några ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar
2. Trafiknämndens yttrande den 18 maj 2021

Beslutsexpediering

1. Trafiknämnden

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2021-12-17

Region Stockholm

Motion av Anna Sehlin m.fl. (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Under Covid-19 pandemins början var trafikförvaltningen lyhörda för busschaufförernas önskemål om att stänga påstigning i framdörren av bussen för att minska smittorisken. Det medförde att inga bussresenärer kunde komma åt viseringsmaskinerna som bara finns vid framdörr och ”blippa” sina kort. Det i sin tur innebar en intäktsförlust för SL och ett stort svinn. Det innebar också att operatörerna inte kunde få betalt i sina incitamentsavtal med VPB, verifierad betalande påstigande, och trafikförvaltningen fick teckna avtal med operatörerna baserade på schablonersättning/produktionsersättning. I kombination med att även biljettkontroller pausades under pandemin samt att resenärer uppmanandes att helt undvika att resa med kollektivtrafiken så är intäktstappet för SL under pandemin betydande.

Vänsterpartiet har länge förespråkat att helt lägga över betalningsansvaret på resenären och på så sätt motverka och undvika plötsliga ”hål” och ”tapp” i intäkterna från SL-biljetter. Vi har föreslagit att ha öppna spärrlinjer och påstigning genom bussarnas alla dörrar med blippapparater vid alla dörrar. Därmed lägger vi över betalningsansvaret på resenärerna. Under pandemin med stängda framdörrar på bussarna har resenärerna inte kunnat blippa sina kort och inte betala för sin resa om de reser med reskassa, med viseringsmaskiner i bussarnas alla dörrar ges möjligheten att visera till alla resenärer.

Det vi har hört från bussförarna är att de är mycket nöjda med beslutet att låta trafikanterna gå på genom bussarnas bakdörrar och att inte behöva visera. De upplever det som en kraftig förbättring av deras arbetsmiljö och hoppas att det blir bestående även efter pandemin.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att Regionfullmäktige uppdrar åt trafiknämnden att planera för och införa viseringsmaskiner i bakdörrarna på samtliga bussar som körs i SL-trafiken.

Anna Sehlin (V)

Region Stockholm
Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 6/2021

Sammanträdesdatum
2021-05-18

Datum för justering: 2021-05-18
Datum för anslag: 2021-05-19

Kristoffer Tamsons (M)
Jens Sjöström (S)

---

§ 105

Yttrande över motion 2020:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar
(TN 2021-0283)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2021 från förvaltningschefen för trafikförvaltningen.

YRKANDE

1. Ordföranden yrkade bifall till förvaltningschefens förslag till beslut.
2. V-ledamöterna yrkade att nämnden ska föreslå att motionen bifalls.

Ordföranden ställde proposition på yrkandena och fann att nämnden beslutade i enlighet med förvaltningschefens förslag till beslut.

BESLUT

Trafiknämnden beslutade följande.

1. Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionledningskontoret.

RESERATION

V-ledamöterna reserverade sig mot beslutet att inte bifalla förslag i enlighet med motionen.

DELTAR INTE

S-ledamöterna deltog inte i beslutet.

UTTALANDE

SD-ledamoten lät till protokollet anteckna ett särskilt uttalande (bilaga 19).

Region Stockholm
Trafiknämnden

EXPEDIERAS TILL

Regionledningskontoret

Vid protokollet
Karoline Sandar

SÄRSKILT UTTALANDE
2021-05-18

TN 2021–0283

Trafiknämnden
18

Sverigedemokraterna
Region Stockholm

Yttrande över motion 2020:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Sverigedemokraterna är glada att även Vänsterpartiet anser att påstigning på de bakre dörrarna på bussar bör permanentas samt att betalningsansvaret bör ligga på resenärerna och inte busschauffören. Vi delar åsikten att detta hade kunnat lösa i alla fall en del av det intäktstapp som skedde i och med att dörrparet fram stängdes och att möjligheten att betala stängdes för många resenärer.

Det är tydligt i forskning som vi pekat på tidigare att enkelheten att göra rätt för sig spelar stor roll i betalningsviljan. När det är svårt att betala för sin biljett kommer många att avstå. Det behövs inte nya studier för Sverige eller specifikt SL för att visa på detta. Ett tydligt exempel är exakt det som hände. Folk uppfattade det som krångligt och svårt att betala när de inte fick gå fram i bussen, samtidigt var det många som uppfattade att det nu var gratis att åka med bussen då biljettkontrollerna försvann samt för många det enda sätt att faktiskt betala för sig. Det är därför märkligt att trafikförvaltningen och majoriteten i Stockholm inte gjorde mer för att säkra biljettintäkterna.

Även om installationer av biljettvalideringsapparater hade kostat över 100 miljoner kronor, om det så hade halverat biljettintäktstappet hade det varit värt det. Att inte mer gjordes för att säkra biljettintäkterna med enkla åtgärder under pandemin är anmärkningsvärt och oansvarigt.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-04-26

Ärende
TN 2021-0283

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-686 16 51
jens.plambeck@sll.se

Trafiknämnden
2021-05-18, punkt 18

Yttrande över motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Ärendebeskrivning

Motionen från Vänsterpartiet föreslår att påstigning och visering av biljetter ska möjliggöras även i de bakre dörrparen för att förbättra förarnas arbetsmiljö och säkerställa intäktssäkring när validering inte är möjlig i framdörren.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1 Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

Vänsterpartiet föreslår att betalningsansvaret läggs på resenären genom att validering av biljett möjliggörs i fler dörrpar för att motverka och undvika plötsliga framtida intäktstapp och förbättra förarnas arbetsmiljö. Betalningsansvaret ligger redan idag på resenären, att möjliggöra påstigning även i de bakre dörrparen skulle inte förändra det. Det är dock osäkert om

intäktstappen under pandemin hade undvikits med föreslagen åtgärd. Det saknas tillräcklig analys i dagsläget. Den kunskap trafikförvaltningen tagit del av från andra kollektivtrafikmyndigheter i Sverige ger inte stöd för ställningstagande i frågan för närvarande. Det saknas även tillräcklig kunskap om effekterna på förarnas arbetsmiljö i ett längre perspektiv.

Trafikförvaltningen ser att ett beslut om en permamentering av påstigning i alla dörrar inte bör fattas innan det föreslagna pilotförsöket på linje 4 är genomfört. När förutsättningarna för att genomföra ett pilotförsök finns på plats bör det noggrant utvärderas och effektmätas.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-04-26

Ärende
TN 2021-0283

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

RS 2021-0163
Motion 2021:7

Region Stockholm

Motion av Anna Sehlin m.fl. (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar

Under Covid-19 pandemins början var trafikförvaltningen lyhörda för busschaufförernas önskemål om att stänga påstigning i framdörren av bussen för att minska smittorisken. Det medförde att inga bussresenärer kunde komma åt viseringsmaskinerna som bara finns vid framdörr och ”blippa” sina kort. Det i sin tur innebar en intäktsförlust för SL och ett stort svinn. Det innebar också att operatörerna inte kunde få betalt i sina incitamentsavtal med VPB, verifierad betalande påstigande, och trafikförvaltningen fick teckna avtal med operatörerna baserade på schablonersättning/produktionsersättning. I kombination med att även biljettkontroller pausades under pandemin samt att resenärer uppmanandes att helt undvika att resa med kollektivtrafiken så är intäktstappet för SL under pandemin betydande.

Vänsterpartiet har länge förespråkat att helt lägga över betalningsansvaret på resenären och på så sätt motverka och undvika plötsliga ”hål” och ”tapp” i intäkterna från SL-biljetter. Vi har föreslagit att ha öppna spärrlinjer och påstigning genom bussarnas alla dörrar med blippapparater vid alla dörrar. Därmed lägger vi över betalningsansvaret på resenärerna. Under pandemin med stängda framdörrar på bussarna har resenärerna inte kunnat blippa sina kort och inte betala för sin resa om de reser med reskassa, med viseringsmaskiner i bussarnas alla dörrar ges möjligheten att visera till alla resenärer.

Det vi har hört från bussförarna är att de är mycket nöjda med beslutet att låta trafikanterna gå på genom bussarnas bakdörrar och att inte behöva visera. De upplever det som en kraftig förbättring av deras arbetsmiljö och hoppas att det blir bestående även efter pandemin.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-04-26

Ärende
TN 2021-0283

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att Regionfullmäktige uppdrar åt trafiknämnden att planera för och införa viseringsmaskiner i bakdörrarna på samtliga bussar som körs i SL-trafiken.

Anna Sehlin (V)